

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Զուարճալիք

Ժող. Տարի, Թիւ 41

ՇԱԲԱԹ

18 Ապրիլ, 1898

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդագիրն է հասնում 40 փող, Գաւառներու համար 50 դան. : Բաժանորդագիրն է հասնում 25 փող, Գաւառացի համար 30 դան. : Բաժանորդագրութիւնը քիւի վրայ է, տարեկան բաժանորդագրութիւնը քիւ ստանան 52 եւ վեցամսեայներ 26 քիւ Ծաղիկի : Գաւառացի Գրաստոնը յանձն կ'առնէ հասուցանել բաժանորդներուն վճարները :

Ծաղիկի նրաստուկութիւնը ո՛ր եւ է արգելի հանդիպի : Ծաղիկի բաժանորդներն իրաւունք ունին 100 այցեւարս ներս տանալ : Հանրոգութիւնը վերաբերեալ յօդուածներ եւ բարակցութիւններ շնորհակալութեամբ կ'ընդունուի : ՀԱՅՏԷ. — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ պէ՛տք է ուղղել Պաղ-տատիական Գրաստոնը, կ. Պոլիս, Սուրբ Զաման, քիւ 14 :

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՊԱՐՍԻՑ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ԴԻՑԱԲԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Կարծեմ չառ պիտի զարմանաք լսելով թէ Պարսկաստանի հին բնակիչները հուրէն, ջուրէն, հողէն եւ օդէն զառ ուրիշ չ'առտուածութիւնն չունէին, բայց մանաւանդ արեւն եւ լուսինը կը պաշտէին : Անոնց ի պատիւ ոչ մեհեաններ ոչ բաղիւններ կ'առուցած էին, միայն լեռներու զապաթները քանի մը հէք կենդանիներ կը զոհէին :

Դիւրին է իմանալ թէ արեւապաշտ եւ կրակապաշտ ժողովուրդներ ամենէն չառ պիտի չունէին եւ միտութենէն կը վախնային, թէ լոյսը ամէն իրիկուն կ'անհետանար, կը կարծէին թէ չարամիտ չ'առտուած մը, Արհմն, կ'ստիպէր զանիկայ որ մարդոց աչքէն ծածկուի : Խաւարադէմն Արհմն, ըստ Պարսից, թշնամի էր բարի չ'առտուածին զոր Որմիզդ (Սնուրաւ, Մազգա, Արամազդ) կ'անուանէին :

Արհմնի եւ Որմիզդի ծնունդն այսպէս կը պատմեն : Դեռ բան մ'եղած չէր, ոչ երկինք, ոչ երկիր եւ ոչ ալ ուրիշ արարած : Զրուան անուշով մէկը կար, որ քախս կամ փառք ըսել է : Զաւակ մը ունենալու համար՝ Զրուան հազար տարի զո՞ մատոյց (չգիտեմ որո՞ւ) : Ծնելու զաւակն անունը Որմիզդ պիտի դնէր, որ պիտի ստեղծէր երկինք, երկիր եւ ինչ որ կայ անոնց մէջ, Հազար տարի զո՞ մատուցանելէն ետքը, մտածեց ու ըստ, Այսչափ զոհերէս ի՞նչ օգուտ ունեցայ : Եւ երբոր այսպէս կը խորհէր իր արգանդին մէջ երկու որդիներ յղացաւ, Արհմն տարակուսելէն եւ Որմիզդ զո՞ մատուցանելէն Զրուան լսելուն պէս ըսաւ, ո՛վ որ առաջ ծնի զայն իշխան պիտի կարգեմ : Արհմն հօրը խորհուրդը իմանա-

լով, նախ հօրը տռջեւը ելաւ : Զրուան տեսնելով չճանչցաւ զայն ու ըսաւ : Ո՞վ ես զո՞ւն : Արհմն պատասխանեց. Որդիդ եմ : Զրուան ըսաւ. Իմ որդիս անուշահոտ ու լուսաւոր է, իսկ զո՞ւն խաւարին եւ ժանտահոտ : Եւ երբ անոնք այսպէս կը խօսակցէին իրարու հետ Որմիզդ ծնաւ լուսաւոր եւ անուշահոտ ու հօրը տռջեւը կեցաւ : Զրուան զայն տեսնելով, գիտցաւ թէ իր Որմիզդ որդին է, որուն համար զո՞ կը մատուցանէր, ձեռքի բարամուշքը Որմիզդին տուաւ ու ըսաւ, Մինչեւ հիմա ես քեզի համար զո՞ կը մատուցանէի այսուհետեւ ա՛լ զո՞ւն ինծի համար զո՞նէ : Եւ երբ Զրուան բարամուշքը Որմիզդին տուաւ ու զայն օրհնեց, Արհմն մօտեցաւ, ըսաւ, Դուն չուխտեցի՞ր թէ ով որ ամենէն առաջ ծնի, զայն իշխան պիտի ընեմ : Այն ատեն Զրուան որպէս զի ուխտադրութ չըլլայ, ըսաւ, Ա՛յ խաբեբայ եւ չարագործ, ինչ հազար տարի միայն իշխանութիւնն ընես դու, եւ ինչ հազար տարիէն ետքը Որմիզդ իշխանութիւնն ընէ, եւ ինչ որ ուզէ թող ընէ : Այն ատեն Որմիզդ ու Արհմն ստեղծագործեցին սկսան, ինչ որ Որմիզդ կ'ստեղծէր՝ բարի եւ ուղիղ էր, եւ ինչ որ Արհմն չար եւ թիւր էր :

Այսպէս Որմիզդ եւ Արհմն հին Պարսից գլխաւոր չ'առտուածութիւններն էին : Առաջինին կը վերագրէին ամէն բարիք, կեանք, առողջութիւն, արգասաւորութիւն, լոյս եւ ուրիշ օգտակար արարածներու ստեղծագործութիւնը : Երկրորդին կը վերագրէին ամէն չարիք, հիւանդութիւն, երկրի անբեղմնաւորութիւն, ստեղծ խաւարը եւ ուրիշ վնասակար բաներու ստեղծումը :

Որմիզդի բնակարանն երկնից մէջ բարձրադասն մը վրայ էր, ուր կ'երթըցուէր հրաշակերտ կամուրջէ մը, որուն վրաստանն հաւատարիմ չուն մ'էր : Իսկ Արհմն անաւոր անդամից մէջ կը բնակէր, ուր սուղնաւն լոյսը չէր թափանցեր : Երկուքն ալ բարի եւ չար որդիներ իրենց ընկեր ունէին, որոնց պաշտօնն էր անոնց կամքն երկրի վրայ կատարել :

Պարսիկները Ուրմիզդ կը կոչէին սպիտակ ոգւոց իշխանն, եւ Արհմն՝ սեւ ոգիներու իշխանն որք իրարու դէմ մշտատեւ պատերազմի մէջ էին, վասն զի չարը միշտ թշնամի է բարին:

Բայց այս երկու տարբեր չաստուածութեանց մէջ երրորդ մ'ալ կար, որ Արհմն կ'արդիւնէր Ուրմիզդին յաղթել: Այս կը կոչուէր Միքրա կամ Միկր, որ նոյն ինքն է Արեւը: Այս բարերար չաստուածը թոյլ չէր տար արդարեւ ոչ լոյսին եւ ոչ խաւարին իրարու յաղթել, որովհետեւ անընդհատ տիւր գիշերուան կը յաջորդէ: Չայն կը պաշտէին հուրի կերպարանքով եւ հրաշակերտ մեհեաններու փոխանակ՝ նստմաստուէր խոր ականկերու մէջ խորհրդաւոր պաշտօն մը կը մատուցանէին, Միթրայի քուրմերն Մազդ կը կոչուէին, որ յաճախ կը յիշուին հին ազգաց պատմութեան մէջ: Անոնցմէ ամենէն հինաւորացն ու նշանաւորն Չրադաշտ կ'անուանուէր՝ որմէ սկսած է կ'ըսեն, կրակապաշտութիւնը, երկրի վրայ Արեգական չաստուածային պաշտօն մատուցանելը:

Ամէն հին Պարսիկ անխորաբար մոգերէն չէր ընդունուեր. խաւարչուտ այրերու մէջ Միթրայի պաշտօնը կատարելու եւ այս նուիրական քարայրներու մէջ մըտնելու համար, նախ ենթարկուելու էր այնպիսի խիստ ճգնութեանց որոնց յաճախ տրիասիրաներն անգամ չէին կրնար տոկալ: Ամենատաժանելի տոտիճաններէն անցնելէն ետքը կարելի էր իմանալ այս պաշտաման գաղտնիքները, զոր կը կոչէին Միքրայի խորհրդասօնն:

Այս ճգնութիւնները իմաստութեամբ նախասահմանուած էին անխոհմիտներն եւ հետաքրքիրները հեռացնելու համար: Նորընծաները մէյ մը ջրի, մէյ մըն ալ հուրի մէջ կը խորասուզէին. յիշուին օր անապատի մը մէջ անոնց ծով պահել կուտային եւ անկէ յետոյ քսան օր ձիւնի մէջ թաղուած կը պահէին: Եւ երբ մէկը հաստատամտութեամբ այս ամենուն կը յաղթէր, մոգ մը դանդաղ քարայրին ամենէն խորին վայրը կ'առաջնորդէր, որ շատ լուսաւոր էր, եւ որուն պատերը ծածկուած էր դաւաւրազարդ գորգով մը եւ անկիւնի մը մէջէն կը բղիւնէր յատակ աղբիւր մը, հոն կը տեսնուէր դեղեցիկ երիտասարդ մը որուն համար կըսէին թէ Միքրան է:

Մոգերը մէկէն այս նորընծաներուն կը սովորեցնէին թէ պիտի գայ օր մը որ Ուրմիզդ եւ Արհմն վերջին կոիւ մը պիտի ընեն. այն ատեն երկիրն հուրէն վերանորոգուելով, նոր աշխարհ մը պիտի դառնայ եւ այնուհետեւ լուսածինը (երկիր) Միթրայի ճառագայթներէն պիտի լուսաւորուի միշտ:

Հին Պարսիկները հին Յունաց եւ հին Հռովմայեցիներուն պէս մեհեան չունէին եւ ոչ իսկ իրենց չաստուածներուն արձան կը կանգնէին: Ուրմիզդ ու Արհմն պատկերացնող արձան չի կայ, միայն Միթրան իրենց յիշատակարաններուն մէջ կը ներկայացնեն, միշտ գլուխը ասիական ղլխարկ գրած երիտասարդի մը կերպարանքով որ քարայրի մը բերանը ցուլի մը վրայ հեծած դայն կը մորթէ:

* *

Դիտնալու է թէ Հայոց պաշտած չաստուածներէն շատերը եկամուտ էին օտար ժողովուրդներէ, օրինակ. Անուշուրուադրա (Արամազդ), Պարսից Ուրմիզդը, Յոնեւրուն Դիոսը, որուն ի պատիւ կանգնած էին Հայք փառաւոր մեհեաններ, ինչպէս նաեւ Վրաստանցիները:

Հեթանոս հայերը կը պաշտէին նաեւ Արեւը Միհր անունով, որ է Հռոմէոսերուն Ապոլոնն, փառապանծ մեհեան մ'անէր ուր անշէջ կը պահուէր նուիրական կրակը:

Հայոց պաշտպան եւ իր չաստուածներուն ամենէն փառապանծն էր Անանիոս, որուն զարմանալի պատիւներ կ'ընծայէին Հայերը այս տիազոսներով. Կեցուցիչ եւ Մայր ամենայն զգաստութեանց, բարերար բնութեան ամենայն մարդկան, Մոռուց մեծին արին Արամազդայ, ինամակալու երկրին: Այս չաստուածուհին մեհեաններ եւս ունէր շատ անգ:

Հայերը կը պաշտէին նաեւ Վէնիւս եւ Տիր որ Հերմէս չաստուածին պէս քուրմերու ուսուցիչ, Արամազդայ զրազիր եւ հողիները դժոխք տանողն էր:

Ասոնցմէ զատ Հայերն ալ հին Յունաց նման կը պաշտէին կիսաստուածներ եւ զիւցազուներ, որոնցմէ միայն յիշենք Վահագն զիւցալն, որ երկինքն ի վեր փախած պահուն յարդերը ճամբան թափելով յարդգողի ծիրը կազմեց որ է ծիր կաթին, եւ անոր յիշատակը մեծահանգէս կը կատարէին հրաշակերտ մեհեանի մը մէջ զոր Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ կործանեց:

Ասոր վրայ երգուած երգերն Խորենացին իր ականջով լսած էր, կը պատմէին որ սա վիշապներու հետ պատերազմելով, անոնց յաղթեր եւ Հերակլէսի նման քաջագործութիւններ ըրեր է:

Դիւցազուներէ ի զատ Հայերը Յաւաշեղ կոչուած չուներու, լարի ու չար ոգիներու, Դեւերու ալ կը հաւատային զորոնք Քաղզէացիներուն եւ Պարսից պէս չար ոգի կը համարէին:

Ունէին նաեւ Հայերը նուիրական անասուններ, որուն սաղարթներուն հանգարտ կամ սաստիկ շարժումներէն հմայութիւններ կ'ընէին: Նուիրական հին Սօսի, Բարսի եւ ուրիշ ծառեր, Նուիրական անասուններուն կը նուիրէին պզտիկուց մանուկներ, ինչպէս Անուշաւան, Արայ զիւցազուն որդին նուիրուած էր Արմաւուրի անտառին:

Բ. Բ.

ԾԱՂԻԿԸ ԹԱԳԱՎԻԹ ԿԸՆԵՆ ԿՈՐ

Քա Գաթիկ, Մաղիկ եկեղեցի չըգմըշ տարուն մը:

— Եօգ քա, ալմատում, 30 փարա իշխան տէյիլ ամմա օգուտուղճա սէճէրէյի սընրըրլարմա տօգուտուցօր:

— Քա Թէրէզօն, սէն ալարն:

— Խայր թիւթիւնճիւյէ սօրտում քի կէնէ պիղիմ իշխան իշխանէ պիլ չէյ վաւր մը տէյի, վար սըր տէտի իսէ, ալմատում:

— Վէրթին, սէն կալիպա հիչ ալմամազլըզ էթմէգսին:

— Էվվէթ, պէն օ դատար աղբը մէրաք վէրմիշիմ քի, բուտարա ալաճագ փարամը գրյար Ծաղիկ ալըրմ :

— Քա Սէրէնա, սէն նէ սուտա սըն Ծաղիկ իլէ :

— Աման, պրադ շու մայթապճըյը, ագլը Ֆիքրի գալըլարտա, Ֆիստանլորընա, չապդալարընա, հասըլը սօն տէրէճէ պիզիմ հալիմիզէ գարշը :

— Քա հէ, սահիհսին, արթըպ պու սէֆէր փէք զըյադ եազմըլ ըտը, եէնի մօտա Ֆիստան հափմըլ ըտըմ, քա կէօրսէն, իւթիւմէ տէ էօյլէ եազըլմըլ իտի քի կէօրէնլէր գօնթ գըզը սանըհօրլար ըտը, Ֆիստանլար չէօյլէ սըզը ըմըլ պէօյլէ իմըլ տէյի ութանտըզըմտան կիյիպ տէ քիլիսէյէ կիտէմէտիւմ, սիյահ Ֆիստանըմիլա կիթտիւմ :

— Քա աման սէն տէ օնու տա քիմ սայար :

— Էյ սէն նիչին էսկիսի կիպի չապդանը եիւքսէք գօմայօրսըն, տէմէք քի սէնին տէ կէօզիւն գօրգմուլ :

— Մեղա, քիմիհն իչիւն սինիզ, կէնէ սէնինքի իչին տիր :

— Եօք քա, չիմտի պէնիմքինի տիւչիւնտիւլիւմ վա՞ր մը, իշթէ Ծաղիկ իչին տէյօրմ, չիմտի էն պէօյիւք տէրտիմիզ օ տէյիմ մի եա :

— Քա աման սէն տէ, օ տա տէրաիմ օլտուն :

— Քա պունուն պիր չարէսինէ պազմալը, էօյլէ չէյլէր եազըյօր քի գապուլ օլունուր իշ տէյիլ, Ծաղիկի օգուտուլարընտա իւթիւմէ պիր պայլընլըզ կէլիյօր, պիր գաչ սէնէ տիր քի եազմայօր տէյի չօգ սէվինիյօր ըտըզ, չիմտի կէնէ օրթայա չըգտը, խըրսընը պիւսպիւթիւն պիզտէն ալմադ իսթէյօր :

— Տուրուն, լաթըրտը էթմէյին, հէր չէյին չարէսի վար, իչինիզտէ Ծաղիկի կէօրէն թանըյան վա՞ր մը տըր :

— Պէն կէօրմիւլիւմ :

— Պէն տէ թանըրմ :

— Պէն պէրապէր գօնուլմուլում պիլէ :

— Էյ նա՞սըլ, կէօրիւլմէսի, հալի :

— Պա կէօրսէն, հազիմիտիր, պազի թօհաֆ թօհաֆ հիքհայէլէր սէօյլէր, նէ պիլէյիմ գըզգարտաչ իւթիւնէ գօմասըն :

— Ճանըմ չիմտի օնյարը պրազըն շու իչին չարէսինէ պազալըմ, պէն տէյօրմ քի, իչիմիզտէ պիր փոզիլը էտէլիմ տէ Ծաղիկի կէչինտիւթէճէք դատար պիր այլըզ պաղլայալըմ, թէք շու զազէթասընը չըզարմասըն :

— Քա թաղուկ, պու նա՞սըլ օլապիլիր, պու օլմազ չէյ տիր :

— Ճանըմ, պունտան գօյայ նէ՞ վար, հաֆթատան հաֆթայա պիր չէյ պաղլասագ տա, պիզի իչին պիր չէյ եազմայաճագսըն տէսէք, օլմա՞ղ մը :

— Օլմազ, քա խե՞նթ սին նէ սին, օ անատըզըն եումուրճագ սալաթասը տէյիլ տիր հէմ փարամըլը ալըր հէմ կէնէ եազար :

— Էյ նէ՞ եալիմալը պունա, պաչըմըլա պունէ ծուն ըտը կէլտի :

— Պունուն տահա գօլայը վար, շու Ծաղիկէ պիրտէնիճէ պիր չէյ ալալըմ օլտու օլտճագ, հսիսիմիզ տէ փարա չըզըլալըմ, թարլա պաչը ճիվարընտա ալթը օտալը պիր էվ իւլ օտասընա օթուրսուն իւլիւնիւ տէ քիրայա վէրսին, պու եօլ ըլա քալէմինտէն գուրթուլուրըզ :

— Քա օ տա օլմազ, ճախաւիլ չէյ, քէնտիսինէ աչըգտան փարա վէրսէք նա՞սըլ օլուր :

— Սազըն ա, քա :

— Էյ ճանըմ նէ եալիւլըմ պիզ պու Ծաղիկին իւլինտէն չըգմայաճագմըլը :

— Գըզլար, հիչ թէլաչ էթմէյին, էվվէլա իչիմիզտէն պիրի կիտիպ օնուն էֆքեարընը աննասըն, էօնիւնէ տէօքիւլսիւն, աղզընը արասըն, նէ իլէ սուլճ օլուրսա, օնա կէօրէ տալրանսըն :

— Էյ պունու քիմ իւթիւնէ ալապիլիր :

— Պէնիմ իչիմ տէյիլ :

— Թաղուկ, սէն պէճէրիքիլիսին :

— Վուլ պէնիմ իսարճըմ տէյիլ, նէ օլուրսա օլտուն :

— Սնէթ, սէն նասըլսըն, շու իչտէն առօք փառօք չըզապիլիրսին :

— Պէն եիւզիւնիւ կէօրսէմ եիւրէյիմ օյնար, պէնիմ էլիմաէն պէօյլէ չէյ կէլմէզ :

— Թէրէզօն սէ՞ն :

— Պէն հիչ կիտէմէմ :

— Սիզ հիչ պիրինիզ կիթմէյին, եազըզ սիզէ, եալընըզ պիր չարլաթանլըզընըզ վար տըր, պէն Ծաղիկին էվինի պիրիլիմ, Ֆէրիտիյէ թարաֆլարընտա Մարհօնգտնըն էվինին եանընտաքի էվէ կիտէրիմ ազչամ կէչալիլ վազըթ, Ֆալան Ֆիլանտան լաֆ աչարմ, իչի օղերուլ պօղերուլ աննատըրըմ, հէմ պաղաճագսընըզ քի, պէն պու իչի պէճէրէճէյիմ, ատիօ գըզլար, պէնի իչիւն տուա էտին :

ՆՇԱՆՔ ԺԱՄԱՆԱԿԻՍ

Երիտասարդ մը կը տեսնես որ թաչկինակը բարտըսիւլին քովի գրպանը դրած եւ ծայրի մարդան ալ դուրս ձգած է, գիտցիր որ միտքը թրախոմայով աղջիկ փնտռել չէ այլ ուսումնական աղջիկ մը աննիլ է :

* * *

Մավի փիւսկիւլով ֆէսով պարոնին մէկը կը տեսնես, գիտցիր որ հասարակ մարդու զաւակ չէ այլ հին ամիրայի մը զաւակն է :

* * *

Ճամբուն առջեւն նայելով քալող աղջիկ մը կը տեսնես, գիտցիր որ համեստութենէն չէ, այլ ինքզինքին շատ հաւնած ըլլալուն համար է :

* * *

Երիտասարդ մը կը տեսնես որ պաստոնը եւ էլտիվէնիւրը ձեռքը, ակնոցը քիթը, բարտըսիւն թիւը աճապարանօք կը վազէ, հասկցիր որ գործը Աստուծոյ մնացած է :

* * *

Պարոն մը կը տեսնես որ քալած ասանը շարունակ ձեռքը գրպանէն դուրս չելլար, գիտցիր որ քացան ալ հոն է հողին ալ :

* * *

Երիտասարդ մը կը տեսնես որ թէ արեւի եւ թէ շուգի մէջ հովանոցը երբէք չը գոցելով կ'երթայ, գիտցիր որ ճամբան դէմը ելլող իր կնքանայրներէն ինքզինքը պատասխարելու համար է :

* * *

Այն խմբագիրը որ կը տեսնես օրը մէյ մը գինը, դիրքը, տեղը եւ հրատարակութեան օրերը կը փոխէ, հասկցիր որ հրապարակէն ճիշդը դնելը մօտեցեր է :

* * *

Նոր հարս մը կը տեսնես, որ հագուեր սգուեր, է-րիկն ալ ետեւէն շալը թեւին վրայ, չանթան ձեքը կնկա-նը ետեւէն կը քալէ, գիտցիր որ էրկանը խոնարհութենէն չէ, այլ առած զրախօմային արդիւնքն է :

* * *

Ոգելից ըմպելիք գործածող երիտասարդ մը մէկէն ի մէկ թէ որ ըսէ թէ ալ չպիտի խմեմ, չըլլայ որ խառ-ուիս, յակամայից է, չիլէն լրանալէն յետոյ դարձեալ կը խմէ :

* * *

Աղջիկ մը կը տեսնես որ ճամբան ցաակրտելով կը քալէ, գիտցիր որ այդ աղջիկը ազատ դաստիարակու-թիւն առած է :

* * *

Անձանօթ Յոյն մը երբ քովք մօտենալով քեզի բան մը հարցուցած ատեն կը տեսնես որ յունարէն կը խօսի, մի կարծիք որ Տաճկերէն լեզուն եւ կամ Հայ ըլլալը չը գիտէ, այլ իր յունական լեզուն տարածելու համար է :

* * *

Դպրոցի մը պարգեւաբաշխութեան ատեն երբ կը տեսնես որ պղտիկ աղայ շատ մը խոչոր ու ոսկեղօծ գիրքեր եւ մրցանակներ առեր է, մի կարծիք թէ աղուն ըրած յառաջադիմութենէն է, այլ իր հօրը լիբաներուն զօրութենէն է :

* * *

Երբ մէկէ մը առնելիքդ ուզելու երթալով, կէս ժա-մէն եկուր կ'ըսէ, հասկցիր որ բնաւ չը պիտի տայ :

* * *

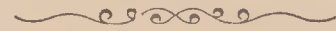
Ան մարդը կը տեսնես որ տակը բաց ճաքէթ մը հա-գեր եւ երկու ձեռքն ալ ետին կապեր է, գիտցիր որ բո-լորովին բացը եղած է :

* * *

Կը տեսնես որ մէկը քեզի հետ խօսած ժամանակ երկու խօսքին մէջ «էֆէնտիմէ սէօյլէյիմ» շատ կը գոր-ծածէ, հասկցիր որ խօսքի կողմանէ շատ անկար մարդ է :

* * *

Ճամբան կը տեսնես որ խել մը մարդիկ կաղնիկաղն կը քալեն, մի կարծիք որ ամէնքն ալ թօփալ են, ասոնց մէջ շատերն ուղեւորին զարիֆ ցուցնելու համար պղտիկ կոշիկ հագած ակամայ թօփալ եղած են :

ՆԿԱՐՆԵՐ

Ճանրմ Պօղոս աղա, կը նայիմ քի հիչ երեսս չես նայիր կոր, ամառը եկաւ, ամէն մարդ աղուոր աղուոր պտըտելու կ'ելլան կոր, ես երեսս չունիմ որ դուռնէն քիչ մը դուրս ելլամ :

— Ի՞նչ կայ քի չես կրնար կոր ելլար :

— Ես ես ի՞նչ գիտնամ, Թաղական ըլլամ նէ քեզի Ֆիստան մը կը չինեմ ըսիր, ինչ է նէ Թարաֆ դոտանք Թա-ղական ալ եղար : Ծնունդին խաթ մը լաթ պիտի չինէիր Զատիկուն ձգեցիր, Զատիկը եկաւ Զատիկէն ետքը ըսիր, տահա չչինեցիր, չինելու ալ միտք չունիս, աս ինչի՞ն թաղականութիւնը եղաւ :

— Գու ուզածդ թող Ֆիստան ըլլայ, այս թաղակա-նութիւնը աճայիպ բան մըն է, մինչեւ որ թէմէլէնմիշ ըլլանք նէ, քէսէն քիչ մը կ'երթայ, ամա ամէն բանին վախճանն է դուլելի, ինչպիսիք քանի մը ամիսէն քեզի կրօն Ֆիստան կը չինեմ :

* * *

Մանուկ աղա, աս ինտո՞ր բան է ամէն ֆօնտօները վար իջնալու վրայ են, աճապ սա Թրամլայի թուղթերն ալ վար կ'իջնան կոր :

— Իրաւ որ ես այս մասին տեղեկութիւն մը չունիմ ամա, անցեալ օր Գապաթային առաջը Թրամլայէն ա-նանկ իյնալ մը ինկայ որ մազ մնաց տակը պիտի երթայի :

* * *

Գուզում պիրատէր սիզէ պիր շէյ սօրայում :

— Սօրունուդ էֆէնտիմ :

— Պու քօքօլլուզուն սօնու նէ վաղըթ կէլէճէք :

— Օնուն սօնու վա՞ր մը տըր : Բօքօլլուք տէտիյին եուվարադ պիր չէմպէր տիր, քի նէ պաշը վար, նէ օր-թասը նէ տէ սօնու :

— Էյ պու չէմպէրին իչինտէն նա՞սըլ չըգմալը :

— Օնուն եօլունու պուլայըտըմ փէչին պէն չըգար ըտըմ :

* * *

Քա տուտու, դայիր աղջիկը տեսա՞ր ասօր :

— Հա, դայինք թէյզէիդ հետ տեսանք :

— Էյ նա՞սըլ ինծի մինասի՞պ է :

— Փէք միւսնաորիս օղուլ, պօյը պօսը, վարքը բար-
քը, հէյէթը փէք ըսինտիկ, հոռոմճան ճուրի պէս կը խո-
րաթէ :

— Թրախօմային լախրտըն բացի՞ք :

— Հա, իշտէ մինք ալ շատը անոր համար վիրա վի-
րա լախրտըն հուվարլամիշ ըրինք, բայց աղջիկանը մարը
լախրտըն փոխեց :

— Էյ ի՞նչ ըսաւ, ըսէ նայիմ :

— Ստամպուլ Թախթա խալէն իշկէմպէճիկ կէտիկլի
խանութ մը կայ եղեր, ատոր չորս հիւէին մէկը, Պա-
լաթ Եալուտի ճատտէսին սօխախին մէջը խայըխի խա-
լաֆաթի տեղ մը կայ զիֆթի խաղաններ ունին եղեր, Պալըխ
փազար ալ հուսուրթաճիկ խանութ մը ունին և-
ղեր ամա այս խանութին մինակ հալան իրենցն է եղեր,
ասոնք ամէն ալ վրագ պիտի դարձունեն եղեր, Սալմա-
թօմրուխ պաղչէ մը սխտոր անկեր են, իշտէ առ սխտոր-
լուին ալ վրատ պիտի դարձունեն, իշթէ արթըն թող
պօլ պօլ երթան կէշինմիշ ըլլան ըսաւ կէնճը :

— Ինձի հարցունելու ըլլան նէ, թող անօթութենէ
մեռնին ըսել է, հէմ ինձի անանկ իշկէմպէճիկ խաղանէն
եւած աղջիկ պէտք չէ, գնա ըսէ որ չեմ ուզեր, թող
Խայսերցի աշճի մը գանան աէ անոր տան աղջիկը :

* *

Քա Մարիսանէ տուտու, երէկ իրինկուն տղաս
խաղէթային մէջ բան մը կարգաց քի՞ ի՞ ի՞ :

— Ծանըմ ինչ էր նէ ըսէ, հողիդ սիրես նէ :

— Վո՛ւյ փէք աղէկ բան, Ամէրիքա կ'ըսեն կոր տեղ
մը կայ եղեր, հոն մաքրնայէ մարդեր չիներ են քի մեզի
պէս կը քալեն կը խօսին եղեր :

— Քուրուկ, աճապա առ մարդիկը կարգուին նէ
թրախօմայով աղջիկ պիտի առնեն, անիկա ալ հասկը-
ցար :

ՊՕՐՍԱՅԻՆ ՄԱՐԴԻԿԸ

Շիրքէթի 34 թիւ շոգենաւին մէջ, մարդու մը հետ
լեզուանի փոքրիկ տղայ մը նստած էր մեզի մօտ, որն որ
անդադար հարցուններ կ'ուղղէր իւր հօրը, շոգենաւը
կամուրջէն զատուած միջոցին տղուն հայրը իւր մէկ
բարեկամը տեսնելով, Մարտիկ աղա հոս հրամմէ քեզի
համար տեղ մը կը գտնամ ըսաւ, յիշեալ անձը այս հրա-
ւէրը ընդունելով նստաւ քովերին :

— Գոնսողիտը քանի՞ գոցուեցաւ հարցուց նոր ե-
կողին :

— Տասնըութը փարա էր քամբանան զարկած ա-
տենը :

— Պէ ախպար, աս երթալով կը պաղի կոր, ամիս
մըն է ամէն օր զէն կ'ընեմ կոր :

— Հայրիկ, տալը քիչ մը կրակ գնես նէ չի՞ տաք-
նար :

— Քուկին խելքդ չի համարի Լեւոն, ան չէ ամա թէ-
լէկրաֆնէր ինչ ջուրի վրայ են :

— Լոնտրան պաղ եւ Բարիզը տաք է :

— Երէկուան Լոնտրոն կրակի պէս տաք էր :

— Պէլքի հալան ասոր արուեր է հայրիկ, անցած
օր ըսիք քի սրխնթրլը տաք ըլլայ նէ անձրեւի նշան է :

— Լուռ կեցիր Լեւոն, քու խելքդ չի համարի ըսի :
Այրիճիւթեան մէջ շատ քեար կայ եղեր ամա ով գի-
տէր :

— Այրիճիւթիւն ի՞նչ ըսել է հայրիկ :

— Գոնսողիտը բաց ծախել ըսել է :

— Պախա ատեն ծալլա՞ծ կը ծախէիր հայրիկ :

— Մարտիկ աղա սըւոր դուն խօսք հասկցուր :

— Մեծնաս նէ ան ատենը կը սորվիս օղլում : Նոր
հալատիսը լսեցի՞ր :

— Ձէ, ի՞նչ հալատիս է նայինք :

— Լրագիրները գրեր են քի Ամէրիքային հետ Սբա-
նիա կոիւի բռնուեր են :

— Ինչ կըլլայ անկէց մեզի :

— Ինչ կըլլայ մի, ան ատենը կարծեմ տահա կ'իյնայ
թուղթը :

— Չըսես վաղուընէ բաց ծախեմ :

— Հայրիկ տասը փարա տուր սիմիթ պիտի առնեմ :

— Սուս ծօ :

— Ինձի հարցունես նէ բարեկամ, կիւստէլիկ գործ
ընելու է, գիշերները նէ մալ ունենալու է, նէ ալ բաց
պառկելու է :

— Հայրիկ ամէն դիշեր եօրդանը վրայէն կը նետէ :

— Ըսել կուզես քի իրինկունները նէ թուղթ բռնեմ
նէ ալ բաց ունենամ :

— Հա, իշթէ աս ճամբան բռնես նէ հիչ զարար չես
ընիր :

— Աղէկ ամա գործ մը չունենաս նէ քեար ալ չես
ընիր, արատա պիտի պախիշ տալու ես :

— Տուր, աղապա տուր, ինձի ալ, ես ալ կուզեմ :

— Ծօ տահա առտուն քսան փարա տուի :

— Անիկա ճէպէս ձգեր եմ :

— Մարտիկ աղա զազէթաները ի՞նչ կը գրեն կոր :

— Ատամ ձգէ սալոնք, պօրսան եկած թէլէկրաֆ-
ները անոնք երեք օր ետքը կը գրեն կոր, ասկէ արթըխ
տուած հալատիսին կրնաս հասկնալ :

— Իմին ալ մէրաքս ի՞նչ է դիտես, սա զարարներս
մէջ մը հանեմ նէ պօրսային անունը մէկգի կենայ, կա-
մուրջէն Ղալաթիա անգամ չպիտի անցնիմ :

— Շրմէնտըֆէրը իմացա՞ր :

— Հա Անատու չըմէնտըֆէրը, անցածները ճամբան
երիւ է, փառք Աստուծոյ խաղա մը չէ եղեր :

— Իմ ըսածս չըմէնտըֆէրին ճամբէն ելլալը չէ,
գինը շատ վար է ինկեր կ'ըսեն կոր :

— Սըվոր բիւնքոն օլսուն զարնէր ինձի, ալ ուրիշ
բան չէի ուզեր, տասը հատ չըմէնտըֆէր ունիմ, հազար
անգամ բիւնքոն քաշուեցաւ 185 փարա չեւաւ ին :

— Ատամ գուն ալ հէլպէթ օր մը չէ նէ օր մը կե-
լայ :

— Հէլպէթ, Փախաթ իշթէ մարդուն ալ սիրտը կը
հասնի, ամէն քաշուած սնդամուն նօմէրօնեւուն վրա՞մ
նայելէն շաշի կըլլամ կոր :

— Հայրիկ, թուրումպայի ջուրով լուանաս նէ կ'անցնի, տուտուլիս աչքը ցաւեցաւ նէ, թուրումպային ջուրէն աղէկցաւ :

— Հիմա քեզ գետնին տակը կ'անցնեմ, քեզի լռէ չըսի՞, մէյմընալ քեզի պտըացունել տանիմ նէ ան տտենը դուն ալ նայէ :

— Աղապա ես չաչի չըլլաս տէի գրուցեցի, գոնս լիտ կը խաղամ կոր ըսիր, անցած գիշեր քովդ պառկեր էի, քունիդ մէջէն անանկ պիրտէն պիրէ, եիւմի պէչ պին ալըրմ պոռացիր որ, վախէս ինչ ըլլալս չգիտցայ, ելար ինծի սրգողեցար քի պօշ տեղը ինչո՞ւ վախցեր եմ :

— Էյ էյ, լռէ, հիմակ Մարտիկ աղան ալ իրաւ կը հաւատայ :

— Սուտ եմ հայրիկ, երածիդ մէջը 25 պին ալըրմ չպոռացիր :

— Ծօ աւանակ, մարդ հիչ քունին մէջէն կը պոռայ հէմ արթըն ել, իշաէ Հիսար հասանք :

Մնաս բարով Մարտիկ աղա ըսելով ամօթապարտ շոգենաւէն դուրս ելաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրն Հինգշաբթի օր Պատրիարքարան իջնելով գլխաւորաբար զբաղեցաւ Քաղ. Ժողովին օրակարգին պատրաստութեամբ :

— Կայս. Պալատան Ա. քարտուղար Թահսին պէյ պաշտօնագրով մը կը ծանուցանէ Պատրիարքարանի թէ Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ պետական վարժարանաց մէջ ընդունիլ այն 25 Հայ աշակերտներն որոց ցուցակը նախապէս մատուցուած էր : Կայս. այս բարեհաճութեան համար շնորհակալեաց ուղերձ մը պիտի մատուցուի յոտս Կայս. Գահոյից :

— Ս. Պատրիարք Հայրն վաղը պիտի պատարագէ Խասգեղի եկեղեցւոյն մէջ :

— Հացին գինը երէկուրնէ սկսեալ հինգ փարա եւս աւելցած է, որով հացագործի հացը պիտի ծախուի 60 փարայի եւ սիմիթներուն յիսուն փարայի :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՊԱՆԻՈՑ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Միացեալ Նահանգներու Նախագահը Սպանիոյ գէմ պաշտօնապէս պատերազմ հրատարակեց երեքշաբթի (Ապրիլ 26) : Ամերիկեան տորմիդը Սպանիական չորս հինգ վաճառականական նաւ բռնեց կիր. եւ երկուշաբթի կը կարծուի թէ ատոնք պիտի արձակուին, վասն զի պատերազմի պաշտօնական հրատարակումէն առաջ բռնուցան : Զրոյց կայ թէ Միացեալ Նահանգները Հալաբան կղզեխումբը պիտի գրաւեն իրեն ածուխի կայան : Ամերիկեան Օրիկըն զբահաւորը Հարաւային Ամերիկայի ա-

մեւմտեան ծովեզերաց Վալփարայզօ քաղաքին նաւահանգիստէն մեկնեցաւ ամսոյս 22 ին՝ Հորն Գլուխէն անցնելով երթալու եւ Արեւմտեան Հնդկաստանի Ամերիկեան նաւատորմին միանալու համար : Սպանիական մարտանաւեր զրկուեցան այլ զբահաւորը բռնելու :

Հալանայի Սպանիական զօրքերը երկուշաբթի նորէն կրակ ըրին Ամերիկեան նաւատորմին վրայ. բայց արդիւնք մը չունեցաւ : Մատրիտէ թէ Սպանիական Հէրէրա ծովակալը յաջողած է Հալանայի պաշարման գիծը խզելով Հալանա գնաց Սէկուայէ, որ Քուպայի ծովեզերեայ քաղաք մ'է միւսէն իբր 6 մղոն հեռու, մարդ չգիտեր թէ ո՞րն է ուղիղ հեռագրալուրը :

Սպանիական վարչապետ Մ. Սակաթա Նախարարական փոփոխման մը յարմարութիւնն զգացուց Սպանիոյ Թագուհւոյն, բայց Թագուհին Զօր. Ուիլյըրի եւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան ուրիշ պետերու հետ խորհրդակցելէ ետեւ որոշեց նախարարութիւնը չփոխել : Սպանիական կառավարութիւնն սկսաւ տնտեսական ծանր դժուարութիւններու ենթարկուիլ, եւ ոսկիի գինն արագ բարձրացաւ : Կ'ըսուի թէ Սպանիա իր օտար արժէտէրներուն կտրօնը թղթաղրամով պիտի վճարէ : Քօսթա Ռիքօյի ապստամբութիւնը շատ ծանր կերպարանք առնելու վրայ է :

Եւրոպական կառավարութիւններէն առաջինը, որ յայտարարեց թէ չեզոք պիտի մնայ Սպանեամերիկեան պատերազմին մէջ, Տանիմարքա եղաւ : Ապա կու գան Անգղիա եւ Իտալիա, Կ'իմացուի թէ Եւրոպական բոլոր տէրութիւնները, ինչպէս եւ Օսմ. պետութիւնը, նոյն յայտարարութիւնն ըրած են : Տէրութիւններն իրենց մէջ համաձայնութիւն մը պիտի գոյացնեն այն միջոցներուն նկատմամբ, որով չէզոք ազգերու վաճառականութիւնը պատերազմին պատճառաւ վնասուելէ պիտի պաշտպանուի : Կը կարծուի որ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ Կայսրերուն տեսակցութիւնը, որ չաբաթ տեղի ունեցաւ ի Տրեզտէն, այս պատերազմին հաւանական արդիւնքներուն վերաբերութիւն ունէր :

Կը հաստատուի թէ Ամերիկեան Մինէսապոլիս եւ Քոլումպիա զբահաւորներն Համբլըն Բօտս գտնուող տորմիդէն բաժնուելով Սպանիա կուղեւորին :

— Սպանիական մարտանաւեր անցուղարձ կ'ընեն Մանչի մէջ :

— Ամերիկացիք Ամերիկեան ծովեզերքին վրայ բռնեցին Սպանիական Պոլիվա շոգենաւը : Նոյնպէս ուրիշ երկու Սպանիական նաւ բռնուեցան Հալանայի մօտ :

— Զրոյց կը պտըալի թէ Սպանիական նաւաբաժինն հրաման ստացեր է երթալ ումակոճել Մ. Նահանգաց հիւսիսային նաւահանգիստները :

— Սպանիական նաւաբաժինը Փիլիպպեան կղզիները գնաց Ամերիկեան տորմիդին դիմադրելու որ վայրկեանէ վայրկեան կ'սպասուի :

— Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ ամերիկեան տորմիդը բռնեց Սպանիական շոգենաւ մը, որուն մէջ կային 1000 զինուոր եւ 500,000 տոլարի ոսկեղրամ :

— Նիւ Եորք, Սինսինատի եւ Բուրիգան գրահաւոր յաժաւորակներն այսօր սկսան ումարկոծել Մադանգասի ամբողջները։ Մադանգաս՝ Հավանայի արեւելակողմը կը գտնուի հիւսիսային ծովեզերքին վրայ։ 42000 բնակիչ ունի։ Հավանայէ հոք Քուպայի ամենէն վաճառաշահ նաւահանգիստն է, եւ հավանայէ 80 քիլոմէթր հեռի է։ Ռմբակոծումը քաղաքին մէջ բաւական կարեւոր վնասներ առաջ բերաւ։ Բնակիչներէն մէկ քանին մեռան։ Ամբողջները պատասխանեցին բայց չկրցան ու եւ է կորուստ պատճառել Ամերիկացւոյ։

— Սպանիական յաժաւորակ մը գրաւեց Ամերիկեան նաւ մը որ մեծաքանակ ածուխ բեռցած էր։

— Վիքթորիա թագուհին Անգղիա ուղեւորեցաւ։

— Այս չարթու ամերիկեան նաւային հետեւակ զինուորք՝ 16000 կանոնաւոր զօրաց օգնութեամբ՝ Հավանայէ մէկ օր հեռաւորութեամբ ցամաք պիտի ելնեն Քուպա։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկացիք Մարիանայի ծովածոցը պիտի մտնեն՝ բռնադատելու զՄարէշալ Պլանքօ որ Հավայէ ելնէ։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բանկալքիի Ս. Յակոբայ Ազգային Անկեղանոցի

Ազգային Անկեղանոցիս նորակազմ Հոգաբարձութիւնը թիթիզեայ առաւելութեամբ մէջ Րիօյի ընտիր տեսակէ պատրաստուած եւ ծեծուած խառնէլի վտճառման ձեռնարկին ուղեւոր չորս մը տալ, այս անգամ նայթայթիչ մարմնոյն հետ համաձայնութեամբ, հրապարակին օրուան պիտի ի նկատի առնելով, հետեւեալ փոփոխութիւններն ընել անհրաժեշտ դատեց։

1. Քիւն օխայի վերածելով այսուհետեւ ամէն տուփ 50 կամ 100 տիրէն՝ զուտ խառնէ պիտի պարունակէ։

2. Խառնէլին զինը, որոյ քիւն ասկէ առաջ 14 զրէլ էր, այժմ մինչեւ ցնոր անօրէնութիւն, օխան պիտի ծախուի 12 զրուչի, որով 50 տիրէնից տուփը պիտի ծախուի 1½ զրուչի, 100 տիրէնից տուփը պիտի ծախուի 3 զրուչի։

3. Երկու տեսակ գոյնով խառնէ պատրաստուեցաւ ըստ հաճոյս սպառողաց, մին բայց գոյն, միւսը՝ թուխ գոյն։

Նորակազմ Հոգաբարձութիւնս երբ նայթայթողաց հետ համաձայնութեամբ, այսքան կարեւոր տնօրէնութիւններ եւ զոճողութիւններ կ'ընէ իւր կողմանէ, յոյս մեծ ունի որ մեր պատուական եւ աղքատասէր հասարակութիւնն ալ, իր տնական կարեւոր մէկ պէտքը՝ փոխանակ օտարէն գնելով հոգալու, պիտի հաճի ազգային գթութեան յարկին մէջ պատասխարեալ հարկւարաւոր թըշուառաց վիճակին դարման եւ սիրփանք եղող՝ մի միայն այս խառնէլէն դնել, որ իւր չափազանց աման գոյն կը միացնէ տեսակի միօրինակութիւն եւ ճիշդ քանակութիւն։

Անկեղանոցին խառնէլն կը գտնուի ամէն ձխովաճառներու եւ մանրավաճառներու քով, բաւական է որ այդ անունով փնտռուի վաճառողներէն։

Խառնէլպանք պէտք է պիտի վաճառման կեդրոնատեղին, որ է Ղալաթիա Զինծիլի խանի կից, Եէնի-Ճամի ճատաէսի, թիւ 70։

Հոգաբարձութիւն։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Սուրբ Լաւաւ ճաշակի թիւ 14, Գ. Պոլիս

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ - ՀԱՅԵՐԷՆ

Դիւն 22 Ղրշ.

Սոյն Ֆրանսահայ բառարանը յօրինուած հետեւողութեամբ Լիզուէի տիեզերական բառագրքին, կը պարունակէ Ֆրանսերէն լեզուին գրիթէ բոլոր բառերն իրենց բոլոր առումներով, որպէս եւ ամենէն գործածական ոճերն։ Տէմիրճիպաշահն էֆէնտի բառաչինութեան մասին իւր ունեցած մասնաւոր յարմարութեամբն որով բազմաթիւ բառերով ճոխացուցած է հայ լեզուն, գտած է լեզուին պակասած զրական, գեղեցկագիտական, իմաստասիրական, դիտական եւ արհեստական բառերուն հայերէններն, այնպէս որ կատարեալ բառադիրք մը կրնայ համարուիլ Բառարանս ունեցած այս երբեակ առաւելութեամբ, այսինքն առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից, առաւելութիւն նոր առմանց, առաւելութիւն 15—20,000 նորակերտ հայերէն բառից։

Այս բոլոր առաւելութեամբ Ֆրանսահայ Բառարանս. որ կը պարունակէ իւր 1000 երես, կազմեալ կը ծախուի անօրինակ գնով։

ՀՈՐԿ - ԲՈՐԿ - ՍԷՅԼԱՆ - Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ճեղալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10

Ամենէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ.

Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ.

Տէրութեան ամէն կողմերը։

Գաւառաց ապօպրանքները

փուլով եւ խնամով կը գործադրուին։

Զինական, Հնգիկ,

Ճավայի եւ Սէյլանի ընտրե-

լապոյն թէյք, ուղղակի բեր-

ուած հոս։ Թէյի նոր հունձքն

սկսած է գալ։ Զգուշացէք

սոյն վաճառանիչին կեղծե-

րէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ստո-

րագրութիւնը։

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

— Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ որ, ես ի՞նչ ըրած ունիմ քեզի :

— Միտքդ չէ՞, ինչո՞ւ չտրաթ իրիկուն անանկ պիւ-
ֆէէն յանկարծակի ձգեցիր փախար, զոնէ ձեռքի օղիդ
խմէիր, մարդ Աստուծոյ, փոխանակ այգպէս վար գնելով
կծկելուդ :— Նղբայր, կ'ըսես, բայց պատճառն ալ գիտնալու
ես, գործով մը Պէօյիւքաէրէ ելնելու ստիպուած էի, եւ
քու անուշ ընկերակցութեամբդ բոլորովին այդ կէտը
մոռցած էի, վերջին պահուն միտքս ինկաւ եւ շոգեհա-
ւուն մէջ չի մնալու համար օղին զրապիղին վրայ թո-
ղուլ հարկադրուեցայ :

— Է՛հ, ի՞նչ որ է, թող գործ ըլլայ տէ, հոգ չէ :

— Ի՞նչ կայ, ի՞նչ չկայ, նայինք :

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, առաւօտուն կ'երթանք, ի-
րիկուն կուգանք, նորէն փա՛ռք Աստուծոյ, մեզմէ
վարերուն նայելով, մեր վիճակին հազար փառք տալու
ենք :— Ձեզմէ լաւագոյն վիճակ ունեցող չըլլար, Հաճի
աղա, Աստուած բարի վայելում տայ, ընտանիք ունիք,
ձեզ համեմատ խաղաղիկ գործ մ'ունիք եւ առանց մեծ
ու կենսական մտտանշութեան եւ սրտակեղիք հոգերու
ենթակայ ըլլալու կ'ապրիք :— Ու այս խօսքերը կը պատկերացնէին պարոն Օհանի
հոգեւոյն ներքին կացութիւնն, որ լեցուն էին անոր ամ-
բողջ հոգեկան դառնութեամբը : Արդարեւ մինչ ցայն
վայր ի՞նչ նպատակի ծառայած էր իր կեանքը, քանի որ
ոչ ընտանիք ունէր եւ ոչ իսկ իր ամենամտերւմ եւ գը-
րեթէ միակ բարեկամին իր վրայ դրած նուիրական
պարտքը կրցած էր կատարել եւ առ այդ նոյն իսկ ի-
րեն յատուկ զբաղում մը ունենալ անկարելի եղած էր :
Ներանի կուտար հաճի աղային որ ընտանիք մը կարենալ
կազմելու չափ բարեբաղդ գտնուած էր, եւ աւելի եւս
բարեբաղդ եղած էր հանդէպ իւր ընտանեաց ունեցած
նուիրական եւ բազմազան պարտքը կատարելով, մինչ-
դեռ ինք իր վրայ դրուած միակ պարտքը չէր կրցած
գեռ կատարել :— Փա՛ռք Աստուծոյ, բայց ալ քաշուելիք բան չէ,
ամէն օր աշխատանք, տատանք, Աստուած ապաշխա-
րանք համարէ, ասոր հետ մէկտեղ, ձեր վիճակն ի՞նչ
ունի, զոհութիւն տիրոջը, առողջութիւննիդ տեղը, վի-
ճակնիդ, ժամանակնիդ տեղը, ալ ի՞նչ կուզէք :— Իրա՛ւ է, բայց ընտանիք կազմելն ալ ուրիշ բան
է Հաճի աղա, մի՛ ըսեր, ինչպէս որ է Աստուած

չկամեցաւ մեզի, ունեցողներուն բարի վայելում տայ :

— Ողջ ըլլա՛ս, բայց « ստենքը դատ, հոգերը դատ », հիմակ մէկ հոգ մը ունիմ, սա Զօրան ալ տեղաւորէի,
ուրիշ բան բան չէի ուզեր :

— Ի՞նչ, խօսք մը կայ :

— Ձէ՛, խօսք չկայ, սակայն հիմուց ծանօթ, պըզ-
տիկուց ձեռքերնիս մեծցած աղջիկ մը կայ, անոր սիրտ
տուած է, կարգի բերելու է, գործը լմնցնելու է, սա-
կայն նախնական կարգադրութիւններ կան ընելու :— Աղջիկն ինտո՞ր աղջիկ է, իրարու պիտի վայելե՞ն,
Հաճի աղա :— Օ՛, օ՛, աղ կողմէն ամենեւին հոգ չունիմ, պատ-
ուական, անգին գոհար աղջիկ, գեղեցիկ, աշխատասէր,
տանտիկին. տեսնես ի՞նչ անմասն աղջիկ է, սա ման-
կութենէն ի վեր սեպէ թէ միշտ մեր մէջ մեծցած է :

— Ո՞ւր տեղացի է :

— Հիմա հոս Պէօյիւքաէրէ կը նստի, բայց առաջ
Բերա կը հասէին, հոն իրենց տունն այրելով մեզի հետ
հոս փոխադրուեցան, մայր մը ու աղջիկ մըն են :

— Ի՞նչ, ընտանեաց մէջ այր անգամ չունի՞ն :

— Չունին ես՛, զժուարութիւնը հոն է, թէ ման-
չուն պէտքերը եւ թէ աղջիկան կողմը պիտի հոգաս,
իրաւ է, եղբայր մը ունէին Բերայի հրդի՛ն խեղճ տը-
ղան ի՞նչ եղաւ չգիտեմ. շատ փնտուցինք, բայց չգը-
տանք, անպատճառ կրակին մէջ այրած ըլլալու է :— Այդ պահուն պարոն Օհան դարձեալ խորատոյգ մը-
տածմանց մէջ ընկղմած էր, եւ յանկարծ խոր քունէ մը
սթափողի նման գլուխը վեր առաւ եւ ջգագրվիւ շարժ-
մամբ մը ժամացոյցը նայելով, անմիջապէս ոտքի ելաւ
ու երկու ոսկի տալով Յովսէի ըսաւ :— Մնաք բարով, Հաճի աղա, ստիպողական գործ
մը ունիմ, կ'երթամ :— Հէ՛, եղբայր, դարձեալ սկսար տարօրինակու-
թեան, այս ատեն ի՞նչ գործ կրնաս ունենալ :— Բայց պարոն Օհան արդէն իսկ մեծաքայլ մեկնած
էր եւ հաճի աղայի խօսքերը չէր կարող լսել :— Որչա՛փ զարմանալի մարդ է, ասոր հետ մէկտեղ
բարի է, անպատճառ մեծ հոգ մը ունենալու է որ ա-
տեն ատեն ասանկ կը տիրի :

Շարունակելի

Արտանշէր Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՏԻՍԱՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Մալքան Համամ 14.